

Др Ненад Ђ. Нинковић и др Исидора Г. Бјелаковић

ПИСМА НАРОДНИХ КАПЕТАНА ИЗ
ПОТИСКЕ И ПОМОРИШКЕ ВОЈНЕ ГРАНИЦЕ
(НАЦИОНАЛНИ АРХИВ У СЕГЕДИНУ, 1727–1746, ПРВИ ДЕО)

У раду су приређена писма четворице капетана (Пере Сегединца, Арсенија Вујића, Јована Думића и Јосифа Каракасовића) из Потиске и Поморишке војне границе, која се чувају у Националном архиву у Сегедину (Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára, Szeged). Писана су у периоду 1727–1746. г. на српском језику (уз ретке књишке наносе) и представљају праву драгоценост будући да је број познатих и сачуваних писама ових капетана релативно мали. Поред приређених текстова, у раду се наводе и подаци о животу и професионалној каријери ова четири капетана.

Кључне речи: Пера Сегединцац, Арсеније Вујић, Јован Думић, Јосиф Каракасовић.

1. У прошлости сваког народа дешавали су се преломни процеси који су одредили његову будућност за дужи период. Један од таквих догађаја био је Велики бечки рат (1683–1699), који је утицао на историју свих народа који су се нашли на простору где су вођене борбе и померане границе. У контексту миграција које су се догодиле током њега, сеобе српског становништва заузимају посебно место како по броју избеглог народа који се спасавао бежећи из Османског царства у Хабзбуршку монархију тако и по последицама које су оне имале на развој Срба у обе државе (Микавица – Лемајић – Васин – Нинковић 2016: 124–127).

Велики бечки рат показао је да је српска елита, макар малобројна, постојала и у Османском царству, што се може видети на примеру јерархије Пећке патријаршије. Епископи су били елита и међу Србима који су у Великој сеоби прешли у Хабзбуршку монархију, где су живели под духовном влашћу карловачких митрополита. Међу онима који су морали да се преселе на север посебан значај имају трговци и занатлије. Они су, наиме, своје

пословно знање пренели у нове градове, у којима су могли срести потомке Срба који су се на ове просторе населили у 16. веку после османског освајања централне Угарске (Јакшић 1962: 10–11; Тричковић 1980; Давидов 1990: 105–119; Васин – Нинковић 2018: 12–16). Тако је 1690. г. дошло до мешања две групе Срба у Пешти, Будиму, Острогону, Коморану, Секешфехервару, Сегедину, Баји, Печују. Реч је о становништву чији је прилив током Велике сеобе омогућио формирање нових насеља, попут Сентандреје и Новог Сада, која су временом постала значајна за хабзбуршке Србе. Колико је грађанство било важан део српске елите, сведочи и то што се на информације добијене од грађана Коморана ослањао лично патријарх Арсеније III Црнојевић или пак то што је први српски подвојвода – Јован Монастерлија изабран управо међу представницима грађанског сталежа (Микавица – Лемалић – Васин – Нинковић 2016: 118). Ипак, он свој успон дугује војној каријери, а не неком од послова блиских грађанству или племићкој титули коју је добио његов отац (Радонић 1911: 450–453; Поповић 1954: 52–54). Управо на Монастерлијином примеру може се видети колики је био значај војне елите у српском друштву. Велики бечки рат имао је кључну улогу у њеном развоју – било да је реч о особама које су пре 1683. г. биле поданици Беча, као подвојвода Монастерлија, било да су у питању султанови поданици који су прешли на хришћанску страну. Они у османским трупама нису били утицајни, нису заузимали важне положаје и могли су да воде само помоћне трупе. Користећи се ситуацијом у току рата и преласком на страну хабзбуршких јединица, водећи са собом сународнике или предводећи устанике, осигурали су своје положаје, али и утицали на развој српске војне елите (Костић 2013: 133–137; Нинковић 2020: 25–27).

2. У Хабзбуршкој је монархији српска војна елита постојала и пре Великог бечког рата, у оквиру Војне границе, иако ту Срби током 16. или 17. века нису стицали више официрске чинове, него су кнезови и војводе играли значајну улогу у својој заједници (Дабић 2007). Даљој генези војне елите допринело је ширење територије Војне границе после 1699. г. Током 18. века приближно половина Срба под хабзбуршком влашћу живела је у њој. Међу онима који су се појавили у Великом бечком рату и у њему се борили на хришћанској страни, могу се препознати први команданти у граничарским местима или команданти делова Војне границе, као Јован Поповић Текелија, Вулин Илић, Мојсије Рашковић. Веома је важно истаћи то да они нису били једини и најзначајнији команданти. Било је током рата и истакнутијих од њих, али у новоформираним областима војне границе – Подунавској, Потиској и Поморишкој – управо су њих тројица била најутицајнији будући да су стекли чинове оберкапетана, односно по звању најстаријих српских граничарских официра. Срби су у чину капетана били команданти у свим насељима са војним статусом, а изнад себе су имали сународнике оберкапетане и царске пуковнике, стварне команданте Војне границе. Док је делатност оберкапетана у историографији добро осветљена, судбина капетана јесте оно

подручје у којем још постоје бројне белине (Поповић 1990: 87; KASER 1997: 219–220; МИКАВИЦА – ЛЕМАЈИЋ – ВАСИН – НИНКОВИЋ 2016: 216–221).

Старији капетани из граничарских насеља започињали су своју војну каријеру пред Велики бечки рат или током њега. Међу њима су били Пера Сегединац (Петар Јовановић), Арсеније Вујић, Јован Думић и Јосиф Каракасовић (Гавриловић 2000: 111–126). У Националном архиву у Сегедину (Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára, Szeged) налази се неколико писама ових капетана, на основу којих се могу употпунити њихове биографије, јер док се нешто више зна о Пери Сегединцу и Арсенију Вујићу, подаци о другој двојници веома су оскудни.¹

О Јовану Думићу се зна тек толико да је поред учешћа у хабзбуршко-османским ратовима крајем 17. и у другој деценији 18. века (око 1720) био капетан у Надлаку, а умро је пре развојачења Потиске и Поморишке границе. Јосиф Каракасовић био је капетан у Мољу, под чијом се командом налазио и заставник Драгић Каракасовић, његов рођак или можда син. О Јосифовом значају сведочи то да је 1727. г. био посланик на црквено-народном Сабору, хитно сазваном због доношења Деклараторије цара Карла VI, којом се сужавају Привилегије на подручју Београдске митрополије. Даљи успех у каријери дугује Аустро-турским ратовима 1716–1718. и 1737–1739. Преминуо је при крају Рата за аустријско наслеђе (1740–1748) (Az 1720. ÉVI ORSZÁGOS ÖSSZEÍRÁS N79; Гавриловић 2012: 87–88, 90; Точанац 2008: 263).

Знатно више се зна о Арсенију, родоначелнику породице Вујић. Он је учествовао у Великом бечком рату и Ракоцијевом устанку. Забележен је 1720. г. као капетан у Мартоношу (Az 1720. ÉVI ORSZÁGOS ÖSSZEÍRÁS N79). Утицај који је већ тада имао омогућио му је да 1723. г. са оберкапетаном Васом Ђулинцем борави у Бечу као изасланик Потиске границе (Јакшић 1900: 39). Од 1736. г. био је оберкапетан Поморишке војне границе, са седиштем у Араду. Жалбе својих граничара однео је 1737. у Беч, где је четири године касније пратио патријарха Арсенија IV Јовановића Шакабенту. Исте године (1741) постао је оберкапетан Потиске границе и са породицом добио племство. Борио се у Рату за аустријско наслеђе, а 1743. г. био је учесник делегације коју је у Беч водио епископ Павле Ненадовић ради потврде Привилегија. Тада је стекао и потпуковнички чин (Гавриловић 1992: 38; Нинковић 2017: 44–45). Био је учесник Сабора из 1744, после којег је кренуо на ратиште, али је у путу преминуо. Наследили су га синови Лазар, Петар, Павле и Василије (Јакшић 1899: 25, 34, 156–158; Бјелаковић – Нинковић 2020: 461).

Пера Сегединац, капетан у селу Печка, ратовао је (као и Вујић) у хабзбуршко-османским сукобима и Ракоцијевом устанку на страни Беча, али с том разликом што се он 1735. г. придружио побуни, која га је стајала живота. Те године је у Поморишју дошло до социјалног покрета мађарских сељака, са чијим је плановима П. Сегединац био упознат. Информације које

¹ Фотографисање писама реализовано је октобра 2016. г. у Сегедину и овом приликом најискреније захваљујемо љубазном особљу Националног архива.

је имао пренео је и свом сину Михајлу, оберкапетану Ђурки Шевићу и капетану Јовану Штрби. Они су се одлучно успротивили буни и по наредби Двора учествовали у његовом гушењу. Иако је Пера Сегединац био на страни побуњеника, није могао пуно тога да учини јер је већ имао 80. година. Ухапшен је, мучен и погубљен у Будиму 1736. г. Суђено је и његовом сину, капетану Штрби и капетану Шевићу иако су учествовали у гушењу овог сељачког покрета јер су знали за његове припреме. Михајло Сегединац и Јован Штрба су помиловани, док је Ђурка Шевић током суђења умро (Јакшић 1900: 91, 111, 128, 149; Радонић 1923: 5–59).

3. Писма четворице народних официра која се чувају у Националном архиву у Сегедину, а која су овом приликом приређена, откривају то да су они били писмени људи, макар у најосновнијем смислу. О њиховом се образовању нажалост не зна ништа. Чињеница да су сва четворица оставили писма која доносимо у наставку говори да су се у младости описменили. Једине школе у којима су се могли описменити биле су при манастирима и црквама, односно код неког локалног свештеника, јер је целокупно образовање Срба, као и код других народа у Османском царству и изван њега било у рукама цркве. У оваквим школама учило се читање, писање (не увек), основне рачунске операције (мада то није био свуда случај) и основе православне вере.

Језик њихових писама јесте доминантно српски, са ретким књишким наносима. У писмима Пера Сегединца (1731) и Јована Думића (1735) одлике високог стила имају српскословенску провенијенцију, што је и очекивано будући да њихови састављачи припадају првој генерацији народних официра, образованих у духу српскословенске традиције. С друге стране, ретке рускословенске црте почињу да провејавају у писмима А. Вујића (1736) и Ј. Каракасовића (1746), што не изненађује јер је реч о времену када се у Бачкој и Поморишју осећају први јачи руски утицаји, односно када у Сегедину борави Максим Суворов (в. Бјелаковић – Нинковић 2020: 475–476).²

² У старијој српској историографије изражено је уверење да је Пера Сегединац био неписмен, на шта је могао упућивати недостатак писама којима би се доказало супротно. Ова тврдња нигде није поткрепљена изворима (Поповић 1990: 105). Извесну сумњу у податак о неписмености пружа чињеница да је потицао из официрске породице, која је племство добила 1607/1608. и да су у таквим породицама ретко када мушку децу, наследнике породичног имена, остављали без основног образовања. Вероватноћу да је он био писмен подиже његово писмо из Националног архива у Сегедину из 1731. г., које овом приликом и приређујемо. Међу писмима српских капетана из тог периода разликују се три групе, она које су капетани само потписали, она које нису ни потписали него је уз њихово име стављен крст и она које су капетани сами написали и потписали. Последња група се одликује идентичним рукописом писма и потписа, као и дотатком шаре иза потписа, што је била потврда да су га сами написали (или ређе потписали). Све ове карактеристике одликују писмо Пера Сегединца. Оно је написано ортографијом типичном за период почетка 18. века, не посто-

4. О начелима приређивања грађе. Будући да приређена грађа представља део примарног корпуса за израду *Речника српској језика 12–18. века*, основна начела њеног приређивања преузета су из установљених образаца у оквиру истоименог пројекта у Матици српској,³ а подразумевају следеће:

- Грађа је приређена транслитерацијом.
- Скраћенице нису рашчитаване и означаване су титлом (уколико је она постојала и у оригиналу): г^сне.
- Надредно слово је на одговарајућем месту наведено у експоненту, на посебном словном месту: г^сне.
- Интерпункција је уношена према оригиналу.
- Писарске грешке означаване су помоћу узвичника у загради иза речи: (!).
- Акцентске целине су раздвајане према узусума савременог правописа српског страндардног језика.
- Привученом цвртицим означавано је тзв. утапање слова: *сопроцѣне^u* > *с-о-процѣне^u*.
- Почетак реда обележаван је усправном цртом, поред које је у експоненту наведен број реда: *вѣлмн* |² *поттѣномѣ*. Први ред није обележаван. Почетак/крај листа маркиран је двоструком усправном цртом, поред које је у експоненту број листа/стране, при чему се користе ознаке 1а, 1б: нпр. ||^{2а} *Плѣменнѣ* и *добрѣнн*...

5. ПИСМА ЧЕТВОРИЦЕ НАРОДНИХ КАПЕТАНА ИЗ ПОТИСКЕ И ПОМОРИШКЕ ВОЈНЕ ГРАНИЦЕ

(1) Писма капетана Арсенија Вујића:

- *Писмо кайейѣана Арсенија Вујича сеѣединском бирѣву*. Мартонош. 1727. .К: IV а 1003е. СВТ. 1 стр.

||^{1к} *добрј плѣменј ро^ннн* |² *поттѣномѣ гнѣ фаз-кошѣ* |³ *фѣренѣѣ велнкомѣ*
внрѣвѣ |⁴ *поттѣне кралѣвске вароши* |⁵ *датн се*
|⁶ *ѣ сегѣдннѣ*

||^{2а} *добрј плѣменј ро^ннн*
|² *до^с-топтѣннн г^сне б^рѣвѣ намѣ любѣзнн*
|³ *коншина ѿ вашѣго писма разумѣ коѣ намѣ* |⁴ *пишѣте поздравн трн вагова цѣо сѣ*
ѣзелн |⁵ *наши лѣдн ѣ нашѣмѣ рнтѣ а ннѣ ѣ сѣпѣ* |⁶ *тор^с-комѣ рнтѣ како сѣ вашон днло^с-тн* |⁷

ји разлика у мастилу и писању слова у тексту писма и у потпису, а садржи и шару којом се потврђује да је аутор сам написао текст. Да је био неписмен и да није могао да напише и потпише писмо уз његово име био би стављен крст, као што је учињено поред имена Тодора Игнацевића из исте године, мада је крст повремено стављан и уместо печата. Сам печат постоји на писму Пере Сегединца, са некадашње спољне стране јер је на тај начин писмо затворено. Нажалост, недостатак других Сегединчевих писама, којима би ово питање до краја било расветљено оставља сумњу отвореном.

³ Пројекат се реализује под руководством академика Јасмине Грковић-Мејџор.

КАЗНВААН Н КАКО НМЪ Є ДАШ ЦЕДВАШ Г^с-НЪ |⁸ КАПИТАНЪ ТОМА ДА КОСЕ В СЕПТОР^с-КОМЪ |⁹ АТАРЪ
А ОНН СЪ Н НАШЕЛЪ РИТЪ КОСНАН |¹⁰ А БЕЗ НАШЕГО ЗНАНА ЗАТО СУ НМЪ ВАГОВИ ВЪЗЕ |¹¹ТИ ЛАН ЗА
ЛВБОВЪ ВАШЕ МНЛО^с-ТИ Н ПОЩЕНО |¹²ГА ТАНАГА ДАЕМЪ НМЪ ВАГОВЕ ДВА А ТРЕ |¹³ЪН Є ШНЕСО ЕДАНЪ
КАПЕТАН[?] ТОМИ КАТА^н |¹⁴ ПИСАШ МН Є Г^с-НЪ КАПИТАНЪ ДА Є НЕГОВЪ [...] |¹⁵ Н ДАШ

|^{2б} с ТИМЪ О^с-ТАЮ НА СЛЪЖЕВЪ
|^{2у} МА^рТОНО^ш НОЕМ^рА 28 ДАНЪ 1727

|³ А^рСЕННЕ ВЪНЪ
|⁴ КАПИТАН

- *Молба оберкайейтана Арсенија Вујића бирову и ѿаначу о исїлайїи новца*. Арад. 1736. К: IV а 1003. 2 стр.

|^{2а} ПЛЕМЕННО Н ДОБРО^нИ ГО^с-НЕ БИРОВЪ Н ПО^с-ТЕННИ МАГНСТРАТЪ НАМЪ ВЕЛКОЛЮБЕЗНИМЪ

|³ БИМО ТОЛНКО СА ВИМЪ ПИСМОМЪ |⁴ ЕСАМЪ СЕ НАКАННШ ПРИГЛАСИТИ ПОРА |⁵ДИ ТОГО ДОМА
ГО^сНА ХАДНАЊА ЋВКЕ |⁶ ВИАНПОВИЊА ЕЩЕ МНХЪ О^сОНЦА ТА |⁷МО БИВШИ ЕСАМ ИАХЪ ТЪХЪ КЪЋЪ |⁸ Ш
НЕГА ВЪЗЕШ В ГОВЕ (!) НОВЦЕ ЗА: 200 ф |⁹ Н САДА КАКО РАЗВЛЕКАМЪ ДА ХОЋЕТЕ |¹⁰ В НЪ КВАРТИРЪ
ДА МЕТНЕТЕ А ТО БИ МЕ |¹¹НИ НА КВАРЪ БИЛО ЗАТО МОЛИМЪ СЛА |¹²ВНИ МАГНСТРАТЪ ДА БИСТЕ МН
КВАРА |¹³ НЕ ЧИННАН АКО ЛИ ПОТТЕНОН ВАРШН |¹⁴ ТАН ДОМЪ ЗА ПОТРЕБЪ ДА МЕНИ МОЕ |¹⁵ НОВЦЕ
ИЗПАЛТИТЕ ПАКЪ ДОМЪ |¹⁶ ВЪЗМНТЕ ЗА КОЕ СЕ ВЪВАМЪ В СТАРЕ |^{2б} ПРИНАТЕЛЕ ДА МОГА МОЛБА НЕЋЕ
БИТИ |^{2в} ВЪЗЛАВЪДЪ А Н ИАХЪ ХОЋЪ ПОСЛАЖИТИ |³ ПОТТЕНОН ВАРШН В ЧИМЪ В ЧИ^мЪ |⁴ ЗАПОВЕДААН
ВЪДЕТЕ С ТИ^м НА СЛЪЖЕВЪ |⁵ О^сТАЕМЪ

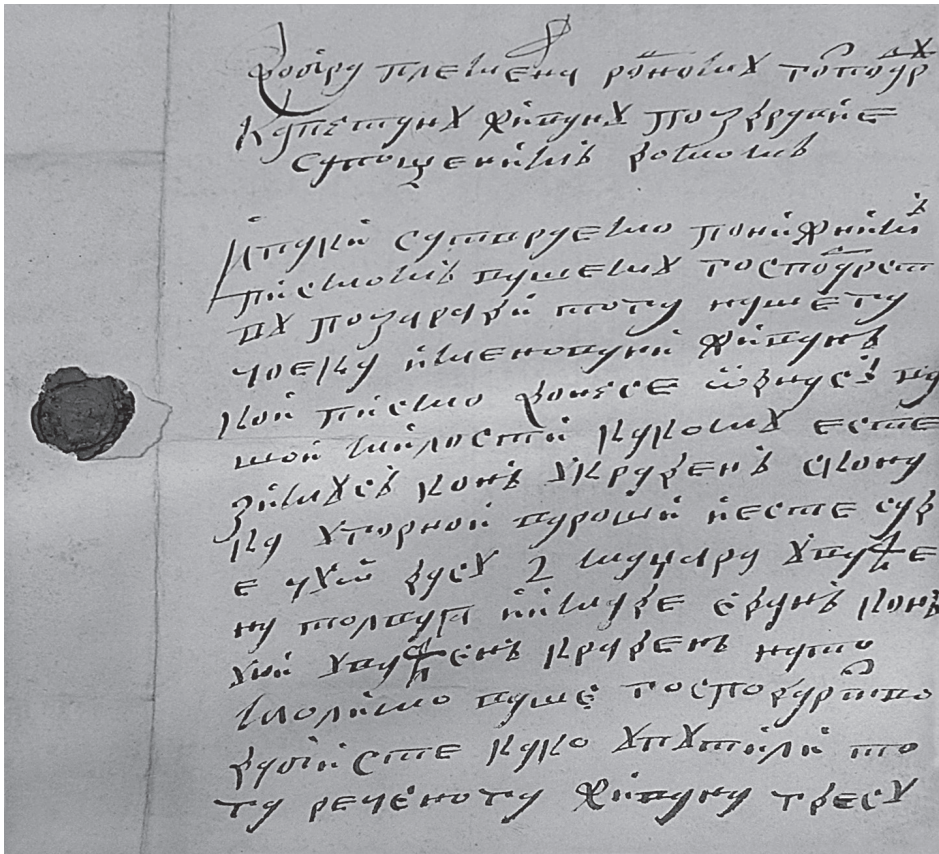
|⁶ ГО^сНУ БИРОВЪ Н ПОТТЕНО^м ТАНАЧЪВЪ
|⁷ О^сВЕЗАНЪ СЛЪГА

|⁸ АРСЕННЕ ВЪНЪ О^ср. |⁹ КАПЕТАНЪ АРАДА Н КРА |¹⁰ННЕ ПОМОРОШКЕ
|¹¹ В АРАДЪ НОЕ^м ПО НАШМЪ
|¹² 24го 1736

(2) Писмо капетана Пере Сегединца:

- *Писмо кайейтана Пере Сеїединца кайейтану Живану у Сеїедин*. Печка. 1731. К: IV а 1003е. 2 стр.

|^{1а} ДО^сТО ДОБРО РО^сНОМЪ ГО^сПО |²ДАРЪ КАПЕТАНЪ ЖИВАНЪ |³ НАЛЕЖИТЪ ПОНИЗНО ПИСЪ |⁴МО
ВА ГОСПО^сАРСКЕ РЪЦЕ |⁵ НА ПРОЧИТАННЕ В |⁶ СЕГЕДИНЪ

Слика 1. Део писма кайейтана Пере Сејединца (1731)

||^{2а} Добра племена ро^анома^а госпо^ар^а ||² капетана^а жнван^а поздравне ||³ са поценнимъ доломъ

||⁴ И пакн сатвраемо (!) поннжнимъ ||⁵ писломъ вашема^а госпо^арст^а ||⁶в^а позаради нашега ||⁷ чоека именовани жнванъ ||⁸ кон писмо донесе ва^а ||⁹шон днлости како м^а есте ||¹⁰ зндясь конъ укравенъ с кона ||¹¹ка у горнон вароши н есте сад ||¹²е ч^аw да с^а 2 мацара вва^а ||¹³на толванан иладе еданъ конъ ||¹⁴ в ни ува^аенъ краденъ На то ||¹⁵ молнило ваше госпдар^атво ||¹⁶ да внисте како в^ап^ат^ани то ||¹⁷га реченога жнвана где с^а

+

ѿни толван затворени или др
 гдѣ или сѣ бнротахъ рхрххъ хиннои
 дреци рѣои коугѣ кону тле
 рупи ели неговъ или ние
 ѿнъ може свое родре позн
 уати рѣои вири ѿ пужруаиѣ
 ѿт мене ристе душе топодр
 стпу

Дато Упсѣки
 марта 29
1731

Капетанъ
 перо сегѣди
 нцѣ есмо
 пужруаиѣ
 рх пнтанъ
 душе и мнрос
 тии

Слика 2. Део ѿсма кайѣтана Пере Сѣединца (1731)

|²ѿ ѿни толван затворени или в гр|²адѣ или сѣ бнротахъ в рхрххъ в ниннои |³ дреци да бн могоав кона гле|⁴дати е ли неговъ или ние. |⁵ѿнъ може свое добро позн|⁶ати да бн видно поздравне |⁷ ѿт мене ристе ваше госпо⁴рство

|⁸Дато в пѣткн |⁹ марта 29
|¹⁰1731

Капетанъ |¹¹ перо сегѣди|¹²нацѣ

ѿсло |¹³ вазда на доб|¹⁴рѣ пнтанъ |¹⁵вашон мнрос|¹⁶ти

(3) Писмо капетана Јована Думића:

- *Писмо кайеџана Јована Думића сејединском бирову*. Надлак. 1735. К: IV а 1003. 2 стр.

||^{1а} добро н племенито |² ро^анолѣ гнѣ млнерѣ |³ бирова кира^а вароши |⁴ сегедина дати се пони |⁵сно писмо ва рѣце его |⁶ ча^ено
|⁷ 8 сегединѣ

||^{2а} добро н племенито ро^анолѣ |² г^анѣ млнерѣ борова сегедин^аком |³ желндо вашон млно^ати знапре^а |⁴ ндѣца лета теле^ано здравне |⁵ н дѣшевно спа^енне скѣпа |⁶ з долашнини потома |⁷ молндо ваше гсдр^атво н од вѣ |⁸ светан танатѣ киралѣ варо. ши сегедин^аке да ми зчи |¹⁰ните правнѣ цо ^амлѣ |¹¹ похарѣно мое коне траже^ан |¹² то есте . 27. f ако мѣ светан |¹³ танатѣ допѣца жнвотѣ |¹⁴ молндо да мое мени нзи |¹⁵ке цо ^амлѣ потроши^а ако ли |¹⁶ хо^ае се немѣ глава ззети |¹⁷ на ница не ницелѣ ||^{2б} да дрѣгомѣ више щете не тини
|² 8 на^алакѣ фебрѣара 1. да^а |³ 1735

в: м: востаелѣ вѣзда |⁴ на сѣзжѣн капета^а нованѣ |⁵ двлнѣ хажаннѣ

|⁶ пошкрпѣта

|⁷ лепо пздравленне г^арѣ нн |⁸ телншварѣн н г^арѣ андрашѣ |⁹ такожѣ све ча^ене кон се |¹⁰ находе 8 пощенѣ домѣ

(4) Писмо капетана Јосифа Каракасовића:

- *Писмо кайеџана Јосифа Кракашова (Каракасовића) сејединском бирову*. Мол. 1746. К: IV а 1003е. 1 стр.

||^{1б} Добра племени ро^анолѣ Г^анѣ |² бирова кралевске вароши Сеге^адина намѣ любезномѣ дат се |⁴ 8 |⁵ сегединѣ

||^{2а} Племенито Бл^аго родни Г^адне Бирова^а намѣ любезнѣн

|³ овнлѣ писломѣ обѣявлюелѣ ва^амн Г^адне Бирова^а, овога, нашега |⁵ млнтарѣ по нменѣ Стеванѣ Ба^ариактарова^а кон есте наша^а |⁷ у сегединѣ свога Говедара петра |⁸вѣла, у нашега еднога газде нанн |⁹о се у сегединѣ, за мларвомѣ н томе |¹⁰ вишереченолѣ Стеванѣ бариактарова^а. |¹¹ есте укра^ао едногѣ юнца, тан ни |¹²же речени Говедарѣ петарѣ вѣла |¹³того ради препорѣчуел^а се вѣла |¹⁴ Г^адне Бирова^а да висте Намѣ тога |¹⁵ млнтарѣ Наплатнѣн за кое н ми |¹⁶ вашѣ мл^атѣ хо^ае обѣсѣжнѣти: |¹⁷ љ отнлѣ востаелѣ На сѣзжѣн ||^{2б} готовѣ н добра желателѣ датомѣ |² 8 мохолѣ

|³ марта 11го 746

|⁴ Јосиф Кракашо^а

|⁵ Капета^аѣ

ИЗВОРИ И ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- БЕЛАКОВИЋ, И., Н. НИНКОВИЋ. Пословноправна преписка српских капетана из Јужне Угарске (Национални архив у Сегедину, 1727–1746). *Зборник Матице српске за књижевност и језик* 68/2(2020): 455–481.
- ВАСИН, Г., Н. НИНКОВИЋ. *Историја Будимске епархије*. Сремска Митровица: Историјски архив Срем, 2018.
- ГАВРИЛОВИЋ, В., *Племство код Срба у Јужној Угарској у XVII и XVIII веку*. Сремска Митровица: Историјски архив Срем, 2012.
- ГАВРИЛОВИЋ, С. *Сомбор – граничарски шанац (1687–1745)*. Зборник Матице српске за историју 46 (1992): 7–48.
- ГАВРИЛОВИЋ, С. Грађа за биографије официра Потиско-поморишке војне границе (Прва половина XVIII века). *Зборник Матице српске за историју* 61–62 (2000): 109–128.
- ДАБИЋ, В. Кнезови у Војној крајини у Хрватској и Славонији до половине XVIII века. *Зборник о Србима у Хрватској* 6 (2007): 7–123.
- ДАВИДОВ, Д. *Сјоменици Будимске епархије*. Нови Сад: Матица српска, 1990.
- ЈАКШИЋ, И. *Срби у Сјолном Београду од 1543. до 1947*. Нови Сад: Војвођански музеј, 1962.
- ЈАКШИЋ, М. *О Вићенију Јовановићу: прилози за историју митрополијства му 1731–1737*. Нови Сад: Штампарија Српске књижаре браће М. Поповић, 1899.
- ЈАКШИЋ, М. *О Арсенију IV Јовановићу Шакабеници: лекције из историје карловачке митрополије*. Сремски Карловци: Српска манастирска штампарија, 1900.
- КОСТИЋ, М. *Из историје Срба у Угарској и Аустрији XVIII и XIX века*. Загреб: Просвијета, 2013.
- МИКАВИЦА, Д., Н. ЛЕМАЈИЋ, Г. ВАСИН, Н. НИНКОВИЋ. *Срби у Хабзбуршкој монархији од 1526. до 1918*. књ.1. Нови Сад: Прометеј – Филозофски факултет, 2016.
- НИНКОВИЋ, Н. *Митрополиј Павле Ненадовић*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2017.
- ПОПОВИЋ, Д. *Велика сеоба Срба 1690*. Београд; СКЗ, 1954.
- ПОПОВИЋ, Д. *Срби у Војводини*. II. Нови Сад: Матица српска, 1990.
- РАДОНИЋ, Ј. *Гроф Ђорђе Бранковић и његово доба*. Београд: Српска краљевска академија, 1911.
- РАДОНИЋ, Ј. Грађа за историју буне Пере Сегединца. *Сјоменик СКА* 59 (1923): 5–59.
- ТОЧАНАЦ, И. *Српски народно-црквени сабори (1718–1735)*. Београд: Историјски институт, 2008.
- ТРИЧКОВИЋ, Р. Српска црква средином XVII века. *Глас* 2 (1980): 61–164.

*

Az 1720. évi országos összeírás N79

KASER, K. *Slobodan seljak i vojnik, rana krajiška društva (1545–1745)*. I. Zagreb: Naprijed, 1997.

NINKOVIĆ, N. The Rise of a New Center on the Periphery of the Empire through the Influence of the Archbishops of Karlovci 1690-1790. *The Habsburg State-wide and the regions in the Southern Danube basin (16th-20th centuries)*. Harald Heppner, Goran Vasin and Nenad Ninković (ed.). Wien: New Academic Press, 2020, 25–44.

Dr Nenad Đ. Ninković and dr Isidora G. Bjelaković

LETTERS OF FOUR CAPTAINS FROM THE MILITARY BORDERS OF
POTISJE AND POMORIŠJE (NATIONAL ARCHIVE IN SZEGED, 1727–1746)

Summary

The paper has prepared for publication the letters of four captains (Pera Segedinac, Arsenije Vujić, Jovan Dumić and Josif Karakasović) from the military borders of Potisje and Pomorišje, which are kept in the National Archive in Szeged (*Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára, Szeged*). The letters were written in the period between 1727 and 1746 in the Serbian language (with rare literary influence) and represent a true treasure since the number of known and preserved letters of these captains is relatively small. In addition to the texts prepared for publication, the paper also the information on the lives and professional careers of these four captains.

Др Ненад Ђ. Нинковић
Универзитет у Новим Саду
Филозофски факултет
Одсек за историју
nenad.ninkovic@ff.uns.ac.rs

Др Исидора Г. Бјелаковић
Универзитет у Новим Саду
Филозофски факултет
Одсек за српски језик и лингвистику
isidora.bjelakovic@gmail.com